

door Monica Swalef

DE PPI VERBROEDERT?

mr. M.W.J. Swalef is pensioenjuriste

Nadat Nederland sinds jaar en dag bekend is met vier typen pensioenuitvoerders (bedrijfstakingpensioenfonds, ondernemingspensioenfonds, beroepspensioenfonds, verzekeraar), is anderhalf jaar geleden de premiepensioeninstelling ('PPI') als vijfde type pensioenuitvoerder aan het uitvoeringspallet toegevoegd. Een goed moment om stil te staan bij drie vragen over de PPI. Welke impact heeft de PPI op pensioenregelingen in Nederland? Leidt de PPI tot verbredering? Biedt deze nieuwe pensioenuitvoerder een oplossing voor arbeidsvorm neutraal¹ pensioen?

Speelveld PPI

De PPI is specifiek gericht op de uitvoering van pensioenregelingen waarbij geen sprake is van verzekering van risico's. Het was de intentie dat de PPI een eenvoudig en efficiënt vehikel is, dat, willen marktpartijen zich toeleggen op de uitvoering van DC²-regelingen, zonder te veel obstakels en vereisten opgericht kan worden. Door het verzekeren van risico's uit te sluiten, hoeft aan een groot aantal vereisten niet voldaan te worden. Dit betekent dat de PPI alleen zuivere DC-regelingen mag uitvoeren.

Omdat de PPI geen risico's mag verzekeren, dient het verworven beleggingskapitaal op pensioeningangsdatum verplicht over te worden gedragen naar een met de PPI samenwerkende verzekeraar teneinde het levenslang ouderdomspensioen aan te kunnen kopen. De PPI mag ook geen overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico's uitvoeren en moet, wil zij dit wel kunnen aanbieden, samenwerken met partijen die dit wel mogen.

Voor de liefhebbers

Welke DC-regelingen mag de PPI uitvoeren? 21 december 2009 is het laatste premie-overeenkomstenbesluit gepubliceerd met vijf bijlagen en de introductie van de zogenaamde netto beschikbare premie staffels. Aangezien de PPI geen negatieve biometrische risico's mag lopen (overigens wel positieve), mag de PPI alleen pensioenregelingen uitvoeren die gebaseerd zijn op de volgende bijlagen uit het premieovereenkomstenbesluit:
Bijlage I (4% netto staffel)
Bijlage IV (3% netto staffel)
Bijlage V (kostprijs)

PPI in praktijk

De gedachte was dat door de introductie van de PPI marktpartijen flexibel kunnen inspelen op de internationale behoefte aan een DC-vehikel. De oorsprong van de PPI ligt immers in de Europese wetgeving. De PPI heeft een Europees Paspoort en kan,

krachtens haar vergunning in Nederland, actief zijn in Nederland en in de overige landen van de Europese Economische Ruimte ('EER').

Vooralsnog lijken de opgerichte PPI's zich vooral te concentreren op de nationale DC- markt.

Op die markt lijkt de PPI het tij mee te hebben. Verzekeraars hebben zware jaren in verband met de woekerpolisaffaire. Menig pensioenfonds staat op het punt van het korten van de pensioenaanspraken en pensioenrechten. Werknemers hebben aarzelingen ten aanzien van de bestaande pensioenuitvoerders. Werkgevers willen de pensioenkosten als onderdeel van de arbeidskosten in de hand houden. Ondernemingspensioenfonds studeren naar alternatieven voor de sterk toegenomen governance-eisen.

Wanneer de onderneming een beschikbare premieregeling kent cq. wil invoeren, dan zijn werkgevers en werknemers nieuwsgierig naar de PPI als pensioenuitvoerder. Zij verwachten de modernste technieken, uitvoering en een nieuw elan. Daarnaast overweegt ook een aantal ondernemingspensioenfonds om zich om te zetten naar een PPI.

Zou het feit dat de PPI slechts zuivere premie-overeenkomsten mag uitvoeren er toe kunnen leiden dat zij functioneert als vliegwielt voor individuele beschikbare premieregelingen in Nederland?

Stork heeft bijvoorbeeld zijn aanvullende pensioenregeling ondergebracht bij een PPI en Flexsecurity (ondernemingspensioenfonds Randstad Groep) is voornemens om per 1 januari 2013 het ondernemingspensioenfonds om te zetten naar een PPI. Per diezelfde datum is Shell voornemens haar nieuwe werknemers in een beschikbare premieregeling onder te brengen bij zijn eigen ondernemingspensioenfonds. Het daarna omzetten van het fonds naar een PPI lijkt dan niet ver weg.

De PPI omarmd

Anderhalf jaar na de introductie van deze nieuwe speler lijkt de PPI breed door de pensioensector te zijn omarmd. We zien dat nieuwe toetreders (o.a. beleggingsinstellingen en banken) met bestaande pensioenuitvoerders de handen in een hebben geslagen en gezamenlijk een PPI oprichten. Ook zetten ondernemingspensioenfonds zich om naar een PPI.

De komst van de PPI lijkt de voorheen scherpe scheiding tussen aan de ene kant bedrijfstakpensioenfonds en ondernemingspensioenfonds en aan de andere kant de verzekeraars, te hebben omgezet in verbredering van deze marktpartijen.

Afgegeven vergunningen

1. BeFrank N.V. (24 juni 2011)
2. Stichting Robeco PPI (9 augustus 2011)
3. Brand New Day PPI N.V. (6 december 2011)
4. Stichting TKP PPI (30 december 2011)
5. PPI Gouda Pensioen Service (30 december 2011)
6. Nationale-Nederlanden PPI (30 december 2011)
7. APG & ABN AMRO Pensioeninstelling N.V. (31 januari 2012)
8. AEGON PPI (16 februari 2012)

Vergunningen in aanvraag

1. PGGM en Rabobank (29 mei 2012)
2. Zwitserleven (18 juni 2012)
3. PPI4all (2 augustus 2012)

Vormen van arbeid in Nederland

De Nederlander oefent zijn werkzaamheden inmiddels op tal van manieren uit, via een arbeidsovereenkomst voor (on)bepaalde tijd, als zogenaamde zelfstandige zonder personeel (ZZP'er) en/of als directeur-grotaandeelhouder (DGA) en wisselt deze zogenaamde 'arbeidsvehikels' gedurende zijn carrière af. Het komt voor dat iemand start in loondienst, daarna een eigen onderneming begint in de vorm van een eenmanszaak (ZZP'er), welke later wordt omgezet in een B.V. (DGA). Tot slot wordt dat bedrijf overgenomen en treedt de DGA weer in loondienst.

Arbeidsvehikels

Deze arbeidsvehikels (loondienst, DGA en ZZP'er) kennen elk een ander pensioenregime. Op een aantal uitzonderingen na, kunnen slechts werknemers met een arbeidsovereenkomst tweede pijler pensioen verwerven krachtens de Pensioenwet en de Wet op de Loonbelasting (LB).

De DGA kan, weliswaar fiscaal beperkter dan de werknemer, tweede pijler pensioen verwerven volgens de LB, echter, zonder bescherming van de Pensioenwet.

De ZZP'er valt met zijn pensioen onder de derde pijler en valt niet onder de Pensioenwet.

Arbeidsgerelateerde pensioenregelingen

De PPI kan slechts pensioenregelingen uitvoeren die door de relevante sociale en arbeidswetgeving van de lidstaat waaruit een uitgevoerde pensioenregeling afkomstig is, worden erkend als pensioenregelingen. Dit betekent dat voor Nederlandse pensioenregelingen de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling leidend zijn in de uitvoering van pensioenregelingen door de PPI.

De PPI wordt in de Wft gedefinieerd als een onderneming die is opgericht met als doel om premieregelingen en andere regelingen waarbij de PPI geen verzekeringstechnisch risico draagt uit te voeren welke op grond van de toepasselijke wetgeving zijn aangemerkt als *arbeidsgerelateerde pensioenregelingen*. De pensioendeelnemer is de natuurlijke persoon die op grond van zijn beroepswerkzaamheden gerechtigd zal zijn pensioenuitkeringen te ontvangen overeenkomstig de bepalingen van een pensioenregeling.

De definitie van de PPI is ruimer dan de definitie van werknemer in de Pensioenwet. Biedt dit mogelijkheden voor de DGA en ZZP'er?

DGA en PPI

De meningen over de uitvoering van de DGA tweede pijler pensioenregelingen door de PPI zijn vooralsnog verdeeld. Volgens het standpunt van De Nederlandsche Bank N.V. (DNB) volgt uit de PPI-wetgeving en de parlementaire geschiedenis daarvan dat de PPI niet bevoegd is om de pensioenregeling van een DGA uit te voeren. De pensioenregeling van een DGA is geen pensioenregeling in de zin van de Pensioenwet en de Wet Verplichte Beroepspensioenregeling.

De belastingdienst stelt zich op het standpunt dat als een DGA het pensioen kan onderbrengen bij een verzekeraar genoemd in artikel 19 b eerste lid letter b LB, dan kan hij deze ook onderbrengen bij een PPI. De Wet op de Loonbelasting³ heeft met de invoering van de PPI in de Wet op de Loonbelasting met een verzekeraar gelijkgesteld een premiepensioeninstelling als bedoeld in artikel 1 van de Pensioenwet. De wetgever heeft ervoor gekozen om de DGA buiten de werkingsfeer van de Pensioenwet te plaatsen, waardoor de DGA zich voor de vorming van een pensioenvoorziening alleen aan de Wet op de Loonbelasting hoeft te houden.

ZZP'er en PPI

Diverse politieke partijen en vakbonden zijn er voorstander van dat de ZZP'er meer mogelijkheden krijgt voor het verwerven van zijn pensioen. Demissionair minister Kamp heeft dit voorjaar aangekondigd dat hij gaat onderzoeken of PPI's kunnen worden opengesteld voor ZZP'ers. De Wft biedt deze mogelijkheid reeds door zijn definitie van PPI. Dit zou een uitbreiding van de Pensioenwet betekenen.

PPI verbreedert?

Leidt de komst van de PPI naar de eerste stap van arbeidsvorm-neutraalpensioen en verbredering van pensioenuitvoerders, zodat de pensioendeelnemer (ongeacht zijn 'arbeidsvehikel') centraal staat? Ik denk het wel **KK**.

1 – Zie ook artikel 'Kies voor arbeidsvorm neutraliteit in nieuw fiscaal pensioenkader' van Anouk Bollen en Michael Visser in Pensioenmagazine van mei 2012

2 – Defined Contribution ('DC) of te wel beschikbare premieregelingen of te wel premie overeenkomsten

3 – Artikel 19a lid 4a en lid 4 b Wet op de Loonbelasting